

AF-102

April-2019

B.Ed., Sem.-II**B-104 : Sanskrit
(Pedagogy of School Subject Sanskrit)
(New)**

Time : 2:30 Hours]

[Max. Marks : 70

- સૂચના : (1) બધા જ પ્રશ્નો ફરજિયાત છે.
(2) વિકલ્પો આંતરિક છે.
(3) જમણી બાજુ દર્શાવેલ આંક પ્રશ્નોના પૂરા ગુણ દર્શાવે છે.
1. (A) નીચેના પ્રશ્નોના જવાબ આપો.
(1) ઈન્ટર્નશિપનું મહત્ત્વ જણાવી તેનું આયોજન કેવી રીતે કરશો ? 7
(2) નિદાનાત્મક અને ઉપચારાત્મક શિક્ષણની સંકલ્પના અને તેનું મહત્ત્વ સમજાવો. 7
- અથવા**
- (1) મૂલ્યાંકનનો અર્થ અને મહત્ત્વ સમજાવો.
(2) બ્લ્યૂ પ્રિન્ટ એટલે શું ? સંસ્કૃત પાઠ્યપુસ્તકમાંથી કોઈ એક એકમ પસંદ કરી 25 ગુણની બ્લ્યૂ પ્રિન્ટ તૈયાર કરો.
- (B) નીચેનામાંથી કોઈપણ ચાર પ્રશ્નોના ઉત્તર ટૂંકમાં આપો. 4
(1) આદર્શ પ્રશ્નપત્રના બે લક્ષણો જણાવો.
(2) મૂલ્યાંકન ત્રિકોણ કોણે આપ્યો છે ?
(3) નિદાનકસોટીના બે લક્ષણો જણાવો.
(4) મૂલ્યાંકનની એક વ્યાખ્યા લખો.
(5) બ્લ્યૂપ્રિન્ટમાં ત્રણ પરિમાણોનાં નામ લખો.
(6) ઈન્ટર્નશિપનો અર્થ જણાવો.
2. (A) નીચેના પ્રશ્નોના જવાબ આપો.
(1) ધોરણ-9 માંથી કોઈ એક ગદ્યપાઠ પસંદ કરી નીચેના મુદ્દાઓ માટે પાઠ આયોજન બનાવો : 7
(1) વિશિષ્ટ હેતુઓ (2) શૈક્ષણિક મુદ્દાઓ (3) શૈક્ષણિક સાધનો
(2) અધ્યાપનના સૂત્રો એટલે શું ? કોઈપણ ત્રણ સૂત્રોની વિગતે ચર્ચા કરો. 7
- અથવા**
- (1) વાચન કૌશલ્ય એટલે શું ? તેનું મહત્ત્વ જણાવી વાચન કૌશલ્ય વિકસાવવાની પ્રવૃત્તિઓ જણાવો.
(2) સંસ્કૃત ભાષાશિક્ષણનાં સિદ્ધાંતો જણાવી કોઈપણ બે સિદ્ધાંતોનો ઉપયોગ તમારા શિક્ષણકાર્યમાં કેવી રીતે કરશો ? સોદાહરણ સમજાવો.

- (B) નીચેનામાંથી કોઈપણ ત્રણ પ્રશ્નોના ઉત્તર ટૂંકમાં આપો : 3
- (1) વ્યાકરણ શિક્ષણ માટેની બે પદ્ધતિઓ જણાવો.
  - (2) સંસ્કૃતમાં શબ્દાર્થ મેળવવાની બે પ્રયુક્તિઓના નામ લખો.
  - (3) 'જ્ઞાતથી અજ્ઞાત તરફ' અધ્યાપન સૂત્રનો ઉપયોગ દર્શાવતું ઉદાહરણ આપો.
  - (4) મૌખિક કાર્યનો સિદ્ધાંત એટલે શું ?
  - (5) કથન કૌશલ્ય વિકાસ માટેની બે પ્રવૃત્તિઓ લખો.
3. (A) નીચેના પ્રશ્નોના જવાબ આપો :
- (1) અનુવાદ પદ્ધતિની લાક્ષણિકતા અને મર્યાદાઓ ચર્ચો. 7
  - (2) પ્રત્યક્ષ પદ્ધતિની સંકલ્પના જણાવી તેના ગુણ-દોષ વર્ણવો. 7
- અથવા**
- (1) સ્વાધ્યાય પદ્ધતિની સંકલ્પના જણાવી તેના ગુણ-દોષની ચર્ચા કરો.
  - (2) અર્થબોધ પદ્ધતિનો અર્થ જણાવી તેનો વર્ગખંડમાં ઉપયોગ ઉદાહરણ આપી સમજાવો.
- (B) નીચેનામાંથી કોઈપણ ચાર પ્રશ્નોના ઉત્તર ટૂંકમાં આપો : 4
- (1) પાઠશાળા પદ્ધતિનો અર્થ જણાવો.
  - (2) પાઠશાળા પદ્ધતિની બે મર્યાદાઓ જણાવો.
  - (3) સુધારાત્મક પદ્ધતિ એટલે શું ?
  - (4) અર્થબોધ પદ્ધતિના બે ફાયદાઓ લખો.
  - (5) સ્વાધ્યાય પદ્ધતિનો અર્થ જણાવો.
  - (6) પરોક્ષ પદ્ધતિનો અર્થ લખો.
4. (A) નીચેના પ્રશ્નોના જવાબ આપો.
- (1) સમાસ એટલે શું ? તેના પ્રકારો જણાવી અવ્યયીભાવ સમાસની ઉદાહરણ સહિત ચર્ચા કરો. 7
  - (2) ઉસ્મદ્ સર્વનામના પ્રથમા થી સસમી વિભક્તિના રૂપો લખો. 7
- અથવા**
- (1) ઉપસર્ગ એટલે શું ? તેના ઉપયોગો જણાવી કોઈપણ ચાર ઉપસર્ગની ચર્ચા કરો.
  - (2) તત્ સ્ત્રીલિङ્ગ સર્વનામના પ્રથમા થી સસમી વિભક્તિના રૂપો લખો.
- (B) નીચેનામાંથી કોઈપણ ત્રણ પ્રશ્નોના ઉત્તર ટૂંકમાં આપો : 3
- (1) કર્તરિ વાક્યરચનાનો અર્થ જણાવો.
  - (2) ઉપસર્ગોની સંખ્યા કેટલી છે ?
  - (3) સમાસ ઓળખાવો : શુક્લપક્ષ:
  - (4) કર્મણિવાક્યરચનાનું એક ઉદાહરણ લખો.
  - (5) રૂપ ઓળખાવો : કસ્મિન્.

Seat No. : _____

AF-102

April-2019

B.Ed., Sem.-II

B-104 : Sanskrit

(Pedagogy of School Subject Sanskrit)

(New)

Time : 2:30 Hours]

[Max. Marks : 70

- Instructions :** (1) All the questions are compulsory.
(2) Options are internal.
(3) Marks to the right indicate total marks of the questions.

1. (A) Answer the following questions :

- (1) State the importance of Internship and how do you plan of internship. 7
(2) Explain the concept and importance of diagnostic and remedial work. 7

OR

- (1) Explain the meaning and importance of Evaluation.
(2) What is a Blue-Print ? Select any unit from Sanskrit text-book and prepare a blue print of 25 marks for the same.

(B) Answer any **four** questions from the following questions : 4

- (1) State any two characteristics of ideal Question paper.
(2) Who gives Evaluation Triangle ?
(3) State any two characteristics of Diagnostic test.
(4) Write any definition of evaluation.
(5) Write the name of three dimensions of Blueprint.
(6) State the meaning of Internship.

2. (A) Answer the following questions :

- (1) Select any prose unit of the Sanskrit textbook of standard-9 and draw a lesson plan for the following heads : 7
(i) Specific Objectives
(ii) Teaching points
(iii) Teaching Aids
(2) What is maxims of Teaching ? Discuss any three maxims in details. 7

OR

- (1) What is the Reading Skill ? Discuss the importance of the same and state the activities to develop Reading Skill.
(2) State the principles of Sanskrit language Teaching and explain with illustrations, how will you use of any two principles in your classroom Teaching.

- (B) Answer any **three** questions from the following questions : 3
- (1) Write any two methods teach for Grammar teaching.
  - (2) Name two techniques to teach unfamiliar words in Sanskrit.
  - (3) Give an illustration for the use of maxims of teaching 'From known to unknown.
  - (4) What is the principle of Oral work ?
  - (5) State two activities to develop Speaking Skill.
3. (A) Answer the following questions :
- (1) Explain the characteristics and demerits of Translation method. 7
  - (2) State the concept of Direct method and describe its merits and demerits. 7
- OR**
- (1) State the concept of Assignment method and discuss its merits and demerits
  - (2) Explain the meaning of comprehension method and explain its uses in classroom with example.
- (B) Answer any **four** questions from the following questions : 4
- (1) State the meaning of पाठशाला method.
  - (2) Write any two demerits of पाठशाला method.
  - (3) What is Corrective method ?
  - (4) State any two merits of Comprehension method.
  - (5) State the meaning of Assignment method.
  - (6) What is indirect method ?
4. (A) Answer the following questions :
- (1) What is 'समास' ? State the types of 'समास' and discuss the अव्ययीभाव समास with illustration. 7
  - (2) Write 1st to 7th cases of अस्मद् pronoun 7
- OR**
- (1) What is उपसर्ग ? State its usage and discuss any four उपसर्ग.
  - (2) Write 1st to 7th cases of तत् स्त्रीलिङ्ग pronoun.
- (B) Answer any **three** questions from the following questions. 3
- (1) State the meaning of Active syntax
  - (2) How many उपसर्गा in Sanskrit ?
  - (3) Identify Compound : शुक्लपक्षः
  - (4) Give one example of passive syntax
  - (5) Recognise the Form : कस्मिन्